

Нейко Нейков: Уранът във водата е от 50-те години и не е бил проблем

29.04.2017 08:00; Тихомир Тончев

13220;

3;

Сподели

Смят ни се, че въвеждаме норми без обсъждане, които не можем да спазваме, казва хидрологът и председател на Съвета на директорите на "Водоканалпроект"

В един град има 9 кладенеца - 6 са повече манган, а 3 с нитрати. Като се смесят, водата е в нормите

Изследвания в цялата страна само ще вдигнат цената за потребителите

Водата ни от миналия век не се е променяла, защо сега решихме, че е станала отровна?

- Г-н Нейков, вие сте участвали в изграждането на водоизточниците на Хасково. Има ли уран в тях и може ли да говорим за нов "Чернобил"?

- Проблемният водоизточник и първата помпена станция на Хасково са правени през 1936 г. от немците, аз съм работил за следващите водоснабдителни участъци на града. В изискванията навремето са се изследвали водите само по микробиологични и химически показатели. И то не всички.

През 50-те г., когато атомът се въвежда за мирни цели и започва да се развива уранодобив у нас, се въвеждат в БДС изисквания за изследване и по радиологични показатели. И когато ги правят, се установява, че в някои от кладенците на тази помпена станция има повишена бета-радиоактивност. Това означава, че има нещо. Но здравните власти навремето не са се опасявали, тъй като водата от тези

водоизточници се смесва с тази от другите, които нямат бета-активност. И смесената вода за населението е с показатели в рамките на пределно допустимите концентрации. По тази причина се е считало, че е нещо незначително, защото

водата от

кранчето

влиза в норма

- Защо, след като от 50-те г. на XX век се знае за урана в Хасково, сега се стигна до тази истерия?

- Сега някой раздуха проблема и аз не знам защо. Бях в чужбина и когато си дойдох на 18 април, всички медии говореха само за уран. Веднага се обадох на управителя на ВиК-Хасково, за да го успокоя. Защото щяха да го побъркат човека, побеля му косата.

- Станала ли е по-опасна водата ни?

- Разбира се, че е една и съща, няма промени. Тя трябва да отговаря на изискванията на наредба №9 - за вода за пиене, която замени БДС, за да е в унисон с европейските стандарти и норми. И някои от показателите се смъкнаха като пределно допустими. Изкуствено сваляш една норма и казваш - водата стана 2 пъти по-отровна. Не е вярно това. Мога да го кажа, защото от 1976 г. до днес работя все в областта на питейно-битовото водоснабдяване като хидрогеолог.

- Къде и как трябва да се мери уранът и другите елементи във водата?

- Има две наредби. Едната - №1, е като подзаконов норматив на закона за водите и е за експлоатация и охрана на подземните води, а наредба №9 вече е тази, която регламентира качествата на водата за пиене. И тя трябва да се прилага за водата, която се подава за консумация. А наредба №1 третира само водоизточника.

Искам да обърна внимание на следното нещо. Няма да казвам кои са населените места, за да не стреснем някой друг, излишно е да се дърпа струнката от страховете за здравето. Но за един водоснабдителен участък има 9 кладенеца, разположени в линеен ред. От тях първите 6 имат манган над нормата, а нитратите са ниски. Другите 3 са със завишени нитрати, а манган няма.

И като ги смесиш, водите отиват при консуматора в пределно допустимите норми и по двата показателя. Ако забраниш едните кладенци, защото се отклоняват, то веднага и крайната вода ще излезе от нормата. И тази преценка се правеше задължително, като на проектанта му се даваше да интерпретира, за да получи искания резултат.

Другото, което е по-важното за мен, е, че експертите не се търсят. Намесват ги чак когато нещо стане. Въвеждат се нормативи, които изобщо не се и коментират.

- Има ли нужда от законодателни промени за единен контрол над водите?

- Това не е проблем. И едно време е имало такова разделение и всичко е работело прекрасно, като добре смазана машина. Но сега тази нормативна база се въвежда, без да се коментира и да имаме подготовка. Тоест като директива се спуска. А ние първо трябва да видим къде ще увиснем с проблем, който трябва да решим. И преди това не е добре да го въвеждаме. Искам да ви цитирам колега проектант от Англия, който ми каза: "Защо приемате такава нормативна база, която не сте в състояние да обслужвате? Това не е полезно на обществото ви". И обясни, че и при тях се случват подобни неща и ако 6 месеца не работи една наредба, я смачкват и хвърлят в кошчето.

А ние правим разни смехории. Въвеждат се правила, които са от Холандия, а там всичко е под морското ниво - торфове и блатясало. Пък при нас имаме понякога такива засушавания, че се чудиш какво да правиш.

И тази директива 2013/51/Евроатом за радиоактивни вещества е от 2013 г. Промяната в наредба №9 за въвеждане на изискванията ѝ е в сила от 2015 г., а е коментирана за първи път в Габрово на национален семинар за питейните води чак на 9-10 юни 2016 г.

- Имате ли информация каква е причината СЗО да намали пределната норма за уран във водата от 0,06 на 0,03 мг на литър?

- Това не е съвсем правилна интерпретация. Да, преди беше като пределно допустима концентрация 0,06 мг/л. И сега се въвежда тази от 0,03 и другите показатели, но те са индикативни. Показват, че има някаква радиоактивност - радионуклеиди, които са фиксирани. Това са

контролни нива,

а не пределно

допустими

стойности

Когато ги установиш, сигнализираш здравните власти и те вече поемат инициативата да видят ще се отрази ли на здравето на хората, или не. Но не означава, че всичко е свършено. Тя водата ни от миналия век не се е променяла. Сега решихме, че изведнъж е станала отровна.

- Очаквате ли и на други места да се открие вода, която не отговаря на нормата за уран?

- Ако се продължава по този начин, сигурно ще гръмнат и други бомби със закъснител.

- Подобна паника имаше преди години за арсен в Мерицлери. Тогава каква беше причината?

- Ние сме проучвали участъка за водоснабдяване на Мерицлери през 80-те години. И тогава БДС беше с пределно допустима концентрация на арсен 50 микрограма. А във водата той беше 20. Затова и се подаваше. После изведнъж някой видя, че новата норма била 10. Е, разбира се, като намалиш нещо 5 пъти, как няма да не излезеш от границите.

И изведнъж водата била се променила. Хората в Мерицлери се подсмиват, че

до оня ден са

я пили и нищо

им няма,

а сега изведнъж ще се изтровят.

- Има ли възможност за промяна на водозахранването от по-чисти източници?

- Винаги има възможности. Но всичко е свързано със средства. А когато кажеш на някого, че трябва да поддържа нещо, което вече е направено, той вика няма пари. Можете да си представите какво е за нови.

Ще дам пример, че една помпена станция за Пловдив за 700 литра в секунда е въвеждана в рамките на 10 години. Това е проучване, проектиране, изграждане. А за средства да не говорим. И такива големи неща не са правени у нас след 1990 г. Все се кърпи.

А чиновникът ще ни побърка с простотиите, които се въвеждат. Безпокоя се, че нямаме кадрова обезпеченост. Нито в институциите, нито пък имаме толкова лаборатории, че да проверяват качеството на водата в цялата страна. Доскоро нямаше акредитирана по показателя тритий, който също е изменен (*радиоактивен изотоп на водорода - б.р.*).

Като дам да изследват вода на някоя лаборатория, ми казват: "Ама имаме само 24 касети". А едно ВиК има над 300 водоизточника. Как ще ги проверят? А в цялата страна? Тези лаборатории си имат предел и повече не могат. Това са много скъпи изследвания за уран, които влизат в разхода на ВиК-то. То като ги калкулира, после ще ги въведе в цената на доставената вода. И ще се плати от джобовете на хората. А водата не е станало по-опасна, тя е същата.

CV

I Роден е на 27 май 1949 г. в Оризово, Старозагорско

I Завършил е минно-геоложкия университет през 1974 г. със специалност "Инженерна геология и хидрогеология"

I От 1976 г. работи във "Водоканалпроект" във филиала в Пловдив. След приватизацията през 1999 г. е акционер в дружеството

I В момента е председател на съвета на директорите на "Водоканалпроект" АД.

I От 2012 до 2016 г. представлява професионалната секция "Минно дело, геология и екология" в Камарата на инженерите в инвестиционното проектиране

I Семейен, има син и внучка